

Työpaja: Digitaalinen dialogi työyhteisöissä – rakentavaa vai haastavaa?

Vetäjä: Jenni Kantola

Ajankohta: 21.5.2025 klo 9–10.30

Työpajan pohjana toimi Kantolan alustus digitaalisesta vuorovaikutuksesta ja sen heijastuksista työyhteisöjen dynamiikkaan. Tarkoituksena oli vasta alustuksen lopuksi sukeltaa kysymyksiin ja pienryhmätyöskentelyyn, mutta keskustelu oli niin vilkasta jo alustuksen aikana, että lennosta muutin etenemistä. Hyvä näin! Aihe herätti paljon keskustelua, sekä omia kokemuksia työyhteisön jäsenenä että sovittelijana peilaavia ja sitten myös sellaista yleistä tulevaisuusorientoitunutta pohdintaa ratkaisuisista ja erilaisesta tulevaisuudesta.

Työpajan alussa käänsin katseet osallistujien omakohtaiseen vuorovaikutustilanteeseen. Pyysin jokaista pohtimaan viimeisintä teknologiavälitteistä vuorovaikutustilannetta an. Itse olin juuri viestitellyt siskoni kanssa, moni kertoi olleensa aamusta yhteyksissä kollegoihinsa työasioiden puitteissa. Myös vakavia ja lohduttavia keskusteluita oli käyty viestitellen. Osallistujat kuvasivat digitaalisen vuorovaikutuksen etuja ja haittoja. Helppo tavoitettavuus, tekstin lisäksi voi viestiä kuvilla ja joskus hyvin lyhytkin viesti voi sisältää paljon merkitystä. Toisaalta esiin nostettiin pohdinta erilaisista tulkinnoista, digitaalisesta koettiin puuttuvan tunnetta ja inhimillisyyttä, toisaalta keskusteltiin siitä, että digisti voi myös rakentaa hyviä yhteyksiä ja luottamuksellisia keskusteluita. Digitaalisuus voi tavallaan antaa psykologisen turvan niille, jotka pelkäävät, että nolaavat itsensä jotenkin. Esim. nuorille tuntuu olevan helpompaa puhua teknologiavälitteisesti, kuin kasvokkain.

Digitaalisen vuorovaikutuksen ominaisuuksien pohdinnan myötä lähdimme pohtimaan mitä digitaalisuus on tehnyt työyhteisöillemme, konflikteille ja konfliktien ratkaisulle.

Keskustelun pohjalle esitin ajatuksen, jonka mukaan teknologian vaikutukset ulottuvat yksittäistä vuorovaikutushetkeä pidemmälle: ”*Teknologia ei ainoastaan helpota tai vaikuta ihmisten toimintaan, vaan ne voivat myös muokata perustavanlaatuisia sosiaalisia ja käyttäytymiseen liittyviä prosesseja*”. Pohdimme yhdessä sitä, miten vuorovaikutus työyhteisöissämme on muuttunut digitaalisuuden vyöryttyä kaikkeen tekemiseemme ja erityisesti vuorovaikutukseemme. Esittelin alustuksen lomassa kolme ajatusta digimurroksen ilmiöistä:

- Vuorovaikutuksen kapeneminen ja siiloutuminen. Teknologia vähentää rajojen ylittämistä ja sen myötä jäämme helposti tekemään työtä niiden kanssa, jotka ovat kaikista lähimpänä. Tämän myötä emme altistu uusille ideoille, ja ajattelumme kaventuu, kun olemme aina hyvin samanmielisten kanssa. Toisaalta yhteydenotot ovat helpottuneet uusien kanavien myötä. Vuorovaikutuksen on todettu kaventuneen työyhteisöissä, koska yllättäviä kohtaamisia tapahtuu harvemmin ja keskustelut ovat hyvin tehtäväpainotteisia, koska teknologiavälitteiset tapaamiset ovat usein aikarajoitteisia.

- Vuorovaikutuksen katkaisun ja rajoittamisen haasteet. Miten turvata oma ajankäyttö, kun viestintätahti vain kiihtyy monien kanavien myötä. Miten tehdä se ystävällisesti, eikä vain kadota savuna ilmaan, joka on helppoa kasvottomasti digitaalisissa kanavissa?
- Koventunut vuorovaikutustyyli kasvottomissa kanavissa. Viestintä voi olla hyvin suoraviivaista työyhteisön nopeassa tahdissa ja moni voi tulkita sen tylyksi, vaikka se ei ole tarkoitus. Työyhteisössä on myös erilaisia viestintäkulttuureja ja mistä toinen loukkaantuu, toinen voi pitää ihan normaalina nykytyöelämässä. Toisaalta tunteita saatetaan purkaa enemmän, kun tarjolla on kasvottomia kanavia, jotka madaltavat kynnystä olla tyly.

Vilkkaan keskustelun jälkeen pohdimme, että mitä digitaalisuus on tehnyt konflikteille ja niiden ratkaisulle. Jaoimme kokemuksia etäsovitteluiden eduista ja haitoista ja pohdimme, sopiiko teknologiavälitteinen sovittelu kaikkiin tapauksiin. Minkälaisia rajaehjoja tällöin on? Mitä etäsovittelu vaatii sovittelijalta? Pääkohdittain nousi esiin nämä:

- etäsovittelussa ei kuule ”merkityksellisiä tuhahtuksia”
- etäsovittelussa sovittelijan tulee erityisen paljon nähdä vaivaa psykologisen turvallisuuden luomiseen
- etäsovittelussa tulee rakentaa tilaa, jossa kaikki tuntevat tulevansa kuulluksi
- etäsovittelussa haasteena on katoamisen ja osallistumattomuuden mahdollisuus
- etäsovittelussa mietitytti myös luotettavuus. Onko ruudun takana muitakin osallistujia?
- etäsovittelu toisaalta koettiin onnistuneeksi kehittelyksi, joka toimii erityisesti tilanteissa, joissa keskitytään yksittäisen tilanteen ratkaisuun (esim. rikossovittelussa) eikä niinkään rakenneta suhdetta uudelleen.
- Onnistuneista etäsovitteluista oli kokemusta ja niissä koettiin pääsevän syvämmäsiinkin keskusteluihin